

SJIEK EN SJOFEL – BETEKENIS ONTDEKKEN IN HET ALLEDAAGSE

Missionair plan van de Nassaukerk, toegespitst op aanvragen voor invulling van nog beschikbare matrixruimte en een bijdrage van het Durffonds

1. Situatieschets

In de jaren tachtig van de vorige eeuw ontwikkelde zich na de fusie van de toenmalige Prinssesekerk met de Nassaukerk via de weg van een bewust gekozen leerproces een spraakmakende, vitale, creatieve en ook dwarse gemeenschap van kerk en buurt met kenmerken die nog altijd herkenbaar zijn: het verschil tussen wel of niet kerkelijk ingeschreven telt niet; mensen van de onderste tot de bovenste sporten op de maatschappelijke ladder ontmoeten elkaar (als beelddrager van God) op ooghoogte, bijbelverhalen worden gelezen en verstaan vanuit het perspectief van ervaringen en ontmoetingen binnen deze bijzondere gemeenschap; een onvermoeibare inzet voor de leefbaarheid van de buurt (in het licht van het Koninkrijk van God). In de daarop volgende jaren negentig werd deze gemeenschap van kerk en buurt – door Paula Irik beschreven als *een dapper zootje ongeregeld* - verder uitgebouwd.

Het laatste decennium groeide – aanvankelijk voorzichtig – de volgende bewustwording: de tijden zijn veranderd; kerk en buurt zijn in rustiger vaarwater beland; de buurt is van aanzien en samenstelling van de bevolking veranderd; een deel van de krakers van toen heeft carrière gemaakt of is inmiddels met pensioen; ouderwetse daklozen hebben meer en meer plaats gemaakt voor psychisch kwetsbare thuislozen; een nieuwe en veelal hoger opgeleide generatie is nauwelijks bekend met die gemeenschap van kerk en buurt, lijdt aan keuzestress en heeft misschien vooral behoefte aan een moment van rust en reflectie.

Gepaard aan die bewustwording ontstond ook meer oog voor bedreigingen die op de loer lagen: verlies van contact met veranderingen in de buurt, het wegsijpelen van elan, het insluipen van routines en een ongemerkt teloor gaan van de veelgeroemde openheid naar buiten. Nieuwe initiatieven kwamen tot ontplooiing, soms met een verrassend resultaat. Op kerstmorgen en met palmpasen bleek het mogelijk onvermoede aantallen kinderen naar de kerk te krijgen, van wie er steeds ook wel enkele met hun ouders vaker bleven komen. Ook het werken met vormen van kunst (beeldende kunst, muziek, drama) bleek nieuwe mensen aan te trekken. Zo ontstond de wens mensen uit deze doelgroepen duurzamer te verbinden met de bestaande gemeenschap van kerk en buurt. Dat vraagt evenwel meer menskracht dan in de bestaande gemeenschap voorhanden is. Toch haken gestaag nieuwe mensen bij vieringen, kringen en projecten van de Nassaukerk aan. De maandelijkse Taizévieringen in de Nassaukerk (gestart in november 2011) trekken kerkelijke en niet-kerkelijke jongeren uit de gehele stad en leiden tot het ontstaan van contacten tussen deze jongeren en mensen die al langer bij de Nassaukerk betrokken zijn.

Tegelijkertijd voltrok zich langzaam, maar onontkoombaar nog een andere ontwikkeling, die er in resulteerde dat de elkaar grotendeels overlappende werkgebieden van de voormalige wijkgemeenten en later wijkkernen De Poort en het Gast-huis aan het werkgebied van de Nassaukerk werden toegevoegd. De aanwezigheid van de kerk in Oud-West moest vrijwel vanaf de grond opnieuw opgebouwd worden. Niettemin lukte het een aantal 'slapende' leden in Oud-West op verschillende manieren actief bij de Nassaukerk te betrekken. Al eerder waren gezamenlijke activiteiten met instellingen in Oud-West tot stand gekomen, zoals een bijbelkring in Reade, dialoogvieringen in verpleeghuis De Poort en buurtvieringen in samenwerking met Arkin (voorheen Mentrum-Jellinek). Ook ontstonden er kleinschalige nieuwe initiatieven op locaties in Oud-West, zoals heilig vuur, zoekende ziel en filmavonden in De Klinker.

2. Integrale vernieuwing

Inmiddels is de tijd rijp voor het onderling verbinden van losse initiatieven, het maken van keuzen met het oog op het totale gebied en een doelgerichte verdere aanpak om aanwezige energieën te versterken, op elkaar in te laten spelen en zo de dynamiek te vermenigvuldigen. De Nassaukerk kiest met overtuiging voor een integrale aanpak van vernieuwing waarin het motiveren van de bestaande gemeenschap tot verandering en het doen van ontdekkingen hand in hand gaat met het ontplooiën van nieuwe initiatieven en het zoeken van nieuwe bondgenoten in de wijk (zowel Westerpark als Oud-West). De vernieuwing krijgt een toespitsing in twee kansrijk gebleken focusgebieden, te weten 'kerk en kind' en 'kerk en kunst'. Tegelijkertijd zet ook het bestaande werk van 'kerk en buurt' in op vernieuwing. Leidend perspectief en oriëntatiepunt van de integrale vernieuwing is een transformatie van de bestaande identiteit naar een groter gebied en een eigentijdse vorm: een brede en open gemeenschap van gewone en buitengewone mensen, gelovig en ongelovig, sjiek en sjofel, waarin God op straat gevonden wordt of anders gezegd: betekenis en zin met name oplichten in verrassende onderlinge ontmoetingen en in de confrontatie met het kwetsbare in mensen.

Voor deze aanpak wil de Nassaukerk naast de reeds aanwezige predikant (10/12) voor een periode van vier jaar (met een proeftermijn van een jaar) een tweede predikant (8/12) aantrekken en doet daarvoor naast de nog beschikbare matrixruimte (0,27) een beroep op het durffonds (0,40). De inzet is dat beide predikanten naar rato van de omvang van hun aanstelling reguliere taken als eredienst, pastoraat, vorming, toerusting van vrijwilligers, begeleiding van werkgroepen en bestuur verdelen (0,63 en 0,47) en het durfkapitaal wordt gebruikt om elk van hen voor een dag (0,20) vrij te stellen voor nieuw werk op de focusgebieden 'kerk en kunst' (aanwezige predikant) en 'kerk en kind' (nieuwe predikant). De predikantsformatie gedurende de projectperiode bedraagt zo in totaal 1,50 (matrix 1,10).

Het mag duidelijk zijn dat ook de invulling van de reguliere taken sterk in het teken zal staan van vernieuwing. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan verdere differentiatie in vieringen, stimulansen voor het geloofsgesprek, gebruik van kunst in uiteenlopende activiteiten, het opwerpen van waarom- en waartoe-vragen en het motiveren van werkgroepen tot het zoeken van nieuwe samenwerkingspartners in het gehele wijkgebied. Ook wordt de mogelijkheid van een herordening van werkgroepen rond de genoemde focusgebieden overwogen. Dat de voorkeur uitgaat naar een tweede predikant heeft te maken met de wens dat deze bevoegd is voor te gaan in erediensten en ook de sacramenten te bedienen.

De voor de projectperiode aan te trekken tweede predikant zal zo werkzaam zijn voor een gemeente die ook zichzelf volop vernieuwt. Daarvoor is de basis gelegd door onder meer een reeks inspiratie-avonden rond de zeven kenmerken van vitale gemeenten (Robert Warren) en het momenteel lopende traject waarin Bert Bakker van Ekklesia Advies de wijkkerkenraad begeleidt in het versterken van het leiderschap in de gemeente.

3. Projectopzet

Deze notitie spitst zich nu verder toe op de opzet van het project waarvoor een beroep op het durffonds wordt gedaan. Het vernieuwende karakter van de inzet op 'kerk en kind' en 'kerk en kunst' is al genoemd. Twee kansrijk gebleken thema's, onder meer vanwege kinderrijke buurten in de wijk en een hoge concentratie kunstenaars en creatievelingen in Oud-West en Westerpark. Nieuwe activiteiten op beide focusgebieden c.q. nieuwe accenten in het bestaande werk beogen de kerk voor meer mensen relevant te laten zijn. Nieuwe activiteiten zullen uitdrukkelijk niet enkel voor, maar vooral ook samen met nieuwe mensen uit de doelgroep worden opgezet en zo nieuwe vrijwilligers aan de kerk

verbinden. Zo zal de kerk nog meer zichtbaar worden in de wijk en ook nieuwe begunstigers (blijkgevers) vinden. Synergie tussen de beide focusgebieden onderling en tussen deze en reeds bestaand werk zal het elan aanjagen.

De kerngroep vernieuwing is gevraagd mee te kijken en mee te denken inzake de integrale aanpak van vernieuwing. De kerngroep heeft daarvoor zeker interesse, maar de beschikbare menskracht brengt beperkingen met zich mee. Voor het focusgebied 'kerk en kind' zal overleg, afstemming en waar mogelijk samenwerking gezocht worden met de Noorderkerk; voor het focusgebied 'kerk en kunst' met de Augustanakerk. Ook zal kritisch gekeken worden welk bestaand werk afgestoten, minder frequent of (deels) in samenwerking met genabuurde wijkgemeenten uitgevoerd kan worden om royaal ruimte en energie te creëren voor de beide focusgebieden.

De beide predikanten zullen samen met de kerk en buurtwerker een team van professionals vormen die elk vanuit de eigen specifieke opdracht en het eigen focusgebied samenwerken, elkaars kwaliteiten versterken en samen op inspirerende wijze een voortrekkersrol vervullen in de integrale aanpak van kerkvernieuwing en de transformatie van de identiteit van de Nassaukerk naar een groter gebied en een nieuwe tijd. De reeds aanwezige predikant zal als senior leiding geven aan het team. Voor de beginfase van teamvorming zal begeleiding gezocht worden door iemand die daarin is gespecialiseerd. Daarna zal het team zich voorzien van critical friends.

Er zijn in principe vele mogelijkheden om activiteiten te ontplooiën op de focusgebieden. Bij het focusgebied 'kerk en kind' kan bijvoorbeeld gedacht worden aan specifieke projecten voor de kindernevendienst, toerusting van medewerkers van de kindernevendienst, samenwerking met scholen in het wijkgebied, kinderkoor, kindervespers, een brede range aan creatieve activiteiten voor en met kinderen, maar ook toerusting van ouders rond vragen betreffende de (geloofs)opvoeding van hun kinderen. Bij het focusgebied 'kerk en kunst' valt te denken aan exposities en daaraan gekoppelde kunstvespers en levensbeschouwelijke kunstgesprekken, gebruik van beeldende kunst of muziek in vieringen (hetzij kunst die min of meer gemaakt is voor een liturgische context, hetzij kunst die juist door het contrast daarmee uitdaagt tot het verkennen van vragen rond zingeving en geloof), gebruik van drama in vieringen, filmavonden, literaire avonden, betrekken van buurtgenoten bij (projecten van) de cantorij, multimediale projecten met binnen- en buitenkerkelijke mensen, het bieden van ruimte aan kunstzinnige uitingen van bezoekers van de projecten van Kerk & Buurt of het aangaan van relaties met koren, muziekgroepen en schildergroepen die regelmatig ruimten in de kerk huren.

Een stuurgroep, gevormd door gekwalificeerde mensen met affiniteit tot de focusgebieden, zal in opdracht van de wijkkerkenraad de ontwikkelingen op beide focusgebieden volgen en deze tweemaal per jaar evalueren op voortgang in de ontwikkeling van activiteiten, het bereik van de activiteiten, de kwaliteit van het ontwikkelde werk, de bekendheid en de financiële draagkracht ervan. De stuurgroep begint met het opstellen van een activiteitenplan, zal zich daarna richten op een gefaseerde uitvoering van de voorgenomen activiteiten en vervolgens de borging van het ontwikkelde werk naar de toekomst begeleiden. Tot de doelstellingen behoren effectieve teamvorming, uitbreiding van het aantal meelevende gezinnen (naar 40), werving van nieuwe vrijwilligers en betrokkenen (tenminste 10 per focusgebied), aantoonbare ontwikkeling van synergie, een overtuigende toename van participatie aan vieringen en andere activiteiten (zowel binnen de focusgebieden als in het algemeen), vergroting van het bereik en de zichtbaarheid van de kerk in het gehele wijkgebied, onder meer blijkend in een substantiële toename van het aantal blijkgevers en het realiseren van een sluitende begroting van de geïtaliseerde wijkgemeente.

Het project kent de volgende fasen:

- Fase 0 (najaar 2012): inventarisatie van reeds bestaande of gestarte activiteiten (voor kerk en kind: kerst, palmpasen); voor kerk en kunst: exposities, kunstvespers, incidentele activiteiten met drama in de eredienst, buurtgericht multimediaal voorbeeldproject); doorlichting daarvan met het oog op de doelstellingen van het project en vorming van de stuurgroep.
- Fase 1 (2013-2014): doelgerichte versterking van gestarte activiteiten en initiëring van nieuwe activiteiten, alsmede werving van nieuwe vrijwilligers uit de doelgroep waarop de activiteiten zich richten.
- Fase 2 (2015-2016): verankering van nieuwe activiteiten, zo dat deze gedragen worden door actieve groepen vrijwilligers en zichzelf (inclusief de benodigde professionele ondersteuning) financieel kunnen bedruipen.

Het beroep op het durffonds betreft voor de projectperiode van vier jaar de personeelskosten boven de matrix (0,4), geraamd op € 34.000,- per jaar en werkkosten geraamd op € 7.500,- per jaar. Het beroep op durfkapitaal bedraagt zo voor de gehele projectperiode € 166.000,-. De begroting per jaar is als volgt:

- predikantskosten	€ 34.000,-
- begeleiding kinderactiviteiten	€ 2.000,-
- dramadocent	€ 1.500,-
- musici	€ 1.000,-
- verzekering kunstwerken	€ 500,-
- publiciteit	€ 1.000,-
- materialen	€ 1.000,-
- onvoorzien	€ 1.500,-
- af: bijdragen deelnemers	<u>€ -1.000,-</u>
- totaal	€ 41.500,-

juni 2012